

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 28.01.2020 nr 7-5/191792/2000460

Lapsele vajaliku abi andmisest

Lugupeetud [ ]

Õiguskantsleri poole pöördus lapsevanem murega, et tema lasteaias käiv laps [ ] ei saa abi, mida ta vajab.

Mitu asutust on arutanud, kuidas korraldada tugiisikuteenuse osutamine juhul, kui Euroopa Sotsiaalfondi raha selleks enam ei ole või reeglid ei võimalda fondi raha teenuse osutamiseks kasutada. Samuti on otsitud üksmeelt selles, milline on lapsele sobivaim lasteaiarühm ning kas lapsele peaks lasteaias tuge pakkuma tugiisik, õpetaja abi või mõni muu lasteaiatöötaja.

Täna [ ] spetsialiste kaasava ümarlauaarutelu korraldamise eest. Arutelu tulemusena jõuti otsusele, et [ ] saab endale vajaliku tugiisiku seniks, kuni ei ole leitud muud abi tagavat lahendust.

Keeruliste juhtumite lahendamine võibki võtta aega, kuid oluline on, et laps ei jääks sel ajal vajaliku abita. Arutelude ajaks lapsele abi leidmine on hea praktika, toome seda edaspidi eeskujuks ka teiste keeruliste juhtumite lahendamisel.

Kuna asutused jätkavad arutelu, milline oleks [ ]le sobivaim lahendus, selgitan järgnevalt, mis põhimõtetest tuleks lahenduste otsimisel lähtuda.

Tugiisikuteenuse osutamisest

Tugiisikuteenus on teenus, mida kohalik omavalitsus peab abivajajatele osutama vastavalt nende abivajadusele. Tugiisikuteenus on üks kolmeteistkümnest kohustuslikust omavalitsuse osutatavast teenusest ([sotsiaalhoolekande seaduse](#) §-d 23–25). Kohalik omavalitsus ei saa teenuse osutamisest keelduda selle tõttu, et Euroopa Sotsiaalfondilt teenuse jaoks enam raha ei saa või et fondi raha kasutamiseks on kehtestatud kindlad reeglid. Samuti ei või keelduda põhjusel, et omavalitsuse eelarves ei ole teenuse osutamiseks raha. Tugiisikuteenuse osutamisest ei või keelduda ka põhjendusel, et mõnele teisele lapsele on juba tugiisik määratud. Tugiisik määratakse konkreetsele lapsele abivajadusele vastava abi tagamiseks.

Kui lapsevanem pöördub omavalitsuse poole ja palub lapsele tugiisikut, peab omavalitsus haldusmenetluse käigus välja selgitama, kas ja kui palju laps abi vajab ning vormistama

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

menetluse lõpuks otsuse (haldusakti). Otsus tuleb teha üldjuhul kümne tööpäeva jooksul ([sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) § 25). Haldusaktis peab olema kirjas, kas abivajaja saab abi või mitte, ja kui ta saab abi, siis teenuse maht ja teenuse saamiseks vajalikud tingimused. Haldusaktis peab olema kirjas ka see, kuidas inimene saab otsuse vaidlustada, kui ta sellega rahul ei ole (vt [sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) §-d 26, 27).

On mõisteta, et omavalitsuse seisukohalt ei pruugi olla mõistlik, et lasteaiarühmas on mitmele lapsele määratud tugiisik. Samas, tugiisik on määratud konkreetsele lapsele ja ei saa eeldada, et ta samal ajal abistab ka mõnd teist last.

Kohalikul omavalitsusel on võimalik lasteaias käivale lapse abi osutada haridus- ja sotsiaalsüsteemi võimalusi kombineerides. [Koolieelse lasteasutuse seaduse](#) kohaselt tuleb tagada lapsele vajaduse korral logopeedi ja eripedagoogi abi või muu tugiteenus; seda teevad lastead ja omavalitsus koostöös. Lahenduste otsimisel on oluline, et laps saaks abivajadusele vastavat abi viivitusega ja seni, kuni ta abi vajab. See tähendab, et last ei tohi jätta kogu pikale venida võiva arutelu ajaks abi ootama.

Sotsiaalhoolekande seadusest tulenevat kohaliku omavalitsuse abistamiskohustust analüüsis põhjalikult Riigikohus 09.12.2019 lahendis (nr [5-18-7](#)). Riigikohus rõhutas, et üksnes järjekorda panemine ei ole teenuse osutamine. Seega, hoolimata sellest, et tugiisiku leidmine võib olla keeruline, tuleb linnal see inimene siiski leida, mitte laps üksnes abijärjekorda panna. Praegune käsunduslepingute süsteem ei pruugi olla teenuse tagamiseks kõige otstarbekam ja tõhusam, mistõttu tuleb vajaduse korral kaaluda selle muutmist. Omavalitsus peab tagama, et tugiisikuteenus oleks kättesaadav siis, kui seda vaja läheb.

Lasteaiarühma valimine

Vastuse küsimusele, milline lasteaiarühm või lasteaed on lapsele parim, saavad anda spetsialistid. Need võivad olla Rajaleidja spetsialistid, aga ka lasteaias õpetajad, kes näevad last iga päev ja oskavad hinnata, millist abi ta vajab.

Rajaleidja on öelnud, et [ ] peaks käima lasteaias tasandusrühmas ning et kui lapse areng ei lähe soovitud suunas, võib olla vaja rühma muuta. Praegu on [ ] väiksema rühma ootejärjekorras. Hoolimata sellest, millises lasteaias või millises rühmas laps on, tuleb talle tagada vajaduse korral logopeedi ja eripedagoogi või muu tugiteenus ([koolieelse lasteasutuse seaduse](#) § 14).

Tugiisik või õpetaja abi

[ ] vajab pidevat tuge kõigis tegevustes, ilma individuaalse abita ta toime ei tule. Seega ei ole sisuliselt vaidlust selle üle, kas laps vajab individuaalset tuge.

Lapsele saab toeks olla tugiisik, õpetaja abi, õpetaja või muu spetsialist. Oluline on, et see täiskasvanu oskaks lapse abivajadusele vastavat abi anda. Lapse enda vanema seisukohalt ei ole oluline, millisest süsteemist (haridus- või sotsiaalsüsteemist) last aitav spetsialist tuleb.

Kohalik omavalitsus vastutab laste abistamise eest nii lasteaias kui ka sotsiaalteenuste osutamisel ja peab sellistes vaidlusalustes olukordades leidma lapsele parima lahenduse. Sotsiaalseadustiku üldosa seadus, sotsiaalhoolekande seadus ja lastekaitse seadus koostöös ütleavad, et kohalik

omavalitsus peab alati lähtuma lapse parimast huvist ja abi osutamisel peavad asutused tegema koostööd.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Juta Saarevet 693 8446
Juta.Saarevet@oiguskantsler.ee